

پرسمان فقهی - قضایی (۶)

(پاسخ‌های تحقیقی به پرسش‌های حقوقی محاکم)

جلد سوم

www.ketab.ir

قوه قضاییه

مؤسسه آموزشی و پژوهشی قضایی - قم

پرسمان فقهی - قضایی (۶)

(باسخ‌های تحقیقی به پرسش‌های حقوقی محاکم)

جلد سوم

www.ketab.ir

قوه قضائیه

مؤسسه آموزشی و پژوهشی قضا - قم

عنوان قراردادی	قوه قضائیه، مؤسسه آموزشی و پژوهشی قضا
عنوان و نام پدیدآور	پرسمان فقهی قضایی (۶) - پاسخ‌های تحقیقی به پرسش‌های حقوقی محاکم (جلد ۳) تدوین مؤسسه آموزشی و پژوهشی قضا
مشخصات نشر	قم: قضا (۴۰۸) ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری	ج ۶، ۲۹۶ ص.
شابک (کد ششم)	۹۷۸ - ۹۶۴ - ۵۳۴ - ۲۱۳ - ۳
شابک (دوره)	۹۷۸ - ۹۶۴ - ۵۳۴ - ۲۰۵ - ۸
وضعیت فهرست نویسی:	فیا
یادداشت:	کتابنامه.
موضوع	فتاوی‌های شیعه - قرن ۱۴.
موضوع	حقوق مدنی - دعاوی.
موضوع	آرای حقوقی - ایران.
شناسه افزوده	مؤسسه آموزشی و پژوهشی قضا.
رده بندی کنگره	BP۱۸۳/۹/پ۳۸ ۱۳۹۰ -
رده بندی دیویی	۲۹۷/۳۴۲۲

پایگاه اینترنتی: WWW.QAZA.IR پست الکترونیکی: info@qaza.ir تلفن: ۲۹۴۱۱۰۴ - ۲۵۱ -
نشانی: قم/ بلوار جمهوری اسلامی/ کوچه ۴/ پلاک ۶/ مؤسسه آموزشی و پژوهشی قضا

عنوان: پرسمان فقهی قضایی (۶) - پاسخ‌های تحقیقی به پرسش‌های حقوقی (جلد سوم)
صاحب اثر: مؤسسه آموزشی و پژوهشی قضا

محققان: رسول مزروعی، محمدحسن رضوانی، علی صمصامی مزروعه، سیدمهدی میرداداشی، رضا محقیان، دکتر محمد صادقی، عبدالرضا لطفی، وحید نکونام، مجید حدادی‌مش، محمود زمانی، ابراهیم باقری و محمدحسن اماموردی
کنترل نهایی: نورالله سلطانی
گردآوری: محمد اسماعیل بیگی

حروف چینی: فرشته زینلی، مهدی یغمایی
ناشر: نشر قضا
مدیر نشر: محسن سلم‌آبادی

چاپ و صحافی: مرکز چاپ و نشر الهادی

تیراژ و نوبت چاپ: ۹۰۰۰ نسخه، اول، قم، ۱۳۹۰ قیمت: ۵۰,۰۰۰ ریال

«مسئولیت علمی مطالب و نظریه‌ها متوجه محققان است و الزاماً نظریه مؤسسه آموزشی و پژوهشی قضا نمی‌باشد.
«مؤسسه آموزشی و پژوهشی قضا از هر گونه نقد و نظر نسبت به محتوای این کتاب استقبال می‌کند.
«تمامی حقوق مادی و معنوی این اثر محفوظ و متعلق به مؤسسه آموزشی و پژوهشی قضا می‌باشد. نقل هرگونه مطلب
بدون مجوز ممنوع است»

فهرست مطالب

۷.....	مقدمه
--------	-------

فصل نخست: نکاح

۱۳.....	حکم مهریه مشروط در ضمن عقد نکاح یا عقد خارج لازم
۴۵.....	شرط نکاح دایم در ازدواج موقت
۵۳.....	بررسی مبانی فقهی - حقوقی حق حبس زوجه
۱۰۳.....	چگونگی تحقق شرط بنایی و تأثیر آن در نکاح
۱۱۷.....	حکم کاهش مهریه پس از عقد
۱۳۱.....	تأثیر مهریه‌های سنگین بر عقد نکاح
۱۴۷.....	تأثیر بیماری ام.اس (M.S) بر نفقه زوجه
۱۵۷.....	نقش اجازه همسر در ازدواج با زن سوم و چهارم
۱۷۱.....	حکم نفقه زوجه قبل از عروسی
۱۸۵.....	حکم طلاق و عقد دوم زن در صورت نقض رأی دادگاه در دیوان عالی کشور
۱۹۵.....	ملاک سقوط حق حبس زوجه و نحوه اثبات آن
۲۱۹.....	لزوم عده در وطی در دبر

فصل دوم: طلاق

- تأثیر تنفر شدید زوجه از زوج در تحقق عسر و حرج موضوع ماده ۱۳۰ ق.م.م. ۲۳۱.....
- درخواست تبدیل طلاق رجعی به خلع ۲۶۹.....
- چگونگی الزام شوهر به پرداخت مهریه در طلاق توافقی در صورت امتناع وی ۲۸۷.....

www.ketab.ir

مقدمه

تحقیق و پژوهش در مسیر توسعه و پیشرفت هر جامعه و دستگاهی به منزله موتور محرک آن و امری بایسته و حیاتی است. بدون تحقیق عمیق و تخصصی نمی‌توان به رشد و توسعه پایدار و همه‌جانبه دست پیدا کرد و برای انبوه مسائل و مشکلات نوپیدا راه حلی مناسب ارائه داد؛ موضوعی که دغدغه رهبر فرزانه انقلاب حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای (دامت برکاته) بوده و با اعلام نهضت نرم‌افزاری و تولید علم، همگان را به این مهم و شتاب دادن به آن فرا خواندند.

بدون شک از جمله حوزه‌هایی که با توجه به نوپا بودن نظام اسلامی و دور بودن فقه غنی شیعه در قرن‌های گذشته (در بعد مسائل حکومتی) از متن جامعه، نیاز به تحقیق و پژوهش دارد حوزه قضایی باشد.

با پیروزی انقلاب اسلامی ایران به رهبری زعیم عالی‌قدر حضرت امام خمینی (قدس‌الله‌نفسه) و تصویب قانون اساسی و پویایی آن، بستر مناسبی برای انطباق نظام قضایی ایران با مبانی قضایی اسلام و مذهب امامیه فراهم آمد؛ چرا که اصول متعدد این قانون از جمله اصل چهارم و هفتاد و دوم بر انطباق قوانین موضوعه کشور با مقررات اسلامی تأکید نموده است و اصل یکصد و شصت و هفتم آن مقرر می‌دارد: «قاضی موظف است کوشش کند حکم هر دعوا را در قوانین مدونه بیابد و اگر نیابد با استناد به منابع معتبر اسلامی یا فتاوی معتبر، حکم قضیه را صادر نماید و نمی‌تواند به بهانه سکوت یا نقص یا اجمال یا تعارض قوانین مدونه از رسیدگی به دعوا و صدور حکم امتناع ورزد.» این اصل یکی از وظایف مهم دستگاه قضایی کشور را به روشنی بیان می‌دارد و نقش قوه قضاییه را در عمل به موازین قضایی اسلامی به تصویر می‌کشد.

بی‌گمان به مرحله عمل رساندن این وظیفه خطیر، مستلزم تهیه مقدمات و پیدایش تشکیلاتی است که بتواند این امر مهم و حیاتی را به سامان رسانده و این اصل مهم را عملیاتی نماید. در همین راستا مرکز تحقیقات فقهی قم در سال ۱۳۷۵ تأسیس شد و با ایجاد بخش پاسخ‌گویی به پرسش‌های محاکم، نقش‌آفرینی خویش را آغاز کرد و حاصل کار آن انتشار چندین جلد کتاب در قالب مجموعه نظریات مشورتی فقهی، مجموعه آرای فقهی - قضایی و... بوده و در کنار آن، گنجینه استفتانات قضایی در سال ۱۳۸۳ با گردآوری حدود سیزده هزار استفتاء در زمینه مسائل قضایی فعالیت خود را آغاز نمود که اکنون نیز با محتوای افزون و غنی‌تر به کار خود ادامه می‌دهد.

متأسفانه با گذشت زمان و بر اثر تغییراتی که در تشکیلات قضایی به وجود آمد نقش بخش پاسخ‌گویی به پرسش‌های محاکم کمرنگ شد و پرسش‌های فراوان قضات محترم که ناشی از سکوت، تعارض، اجمال و ابهام قوانین موجود بود بی‌پاسخ ماند.

پس از سپری شدن دوران ریاست آیت‌الله سید محمود هاشمی شاهرودی (مدظله‌العالی) و سپرده شدن مسؤولیت دستگاه قضا به حضرت آیت‌الله صادق آملی لاریجانی (دامت برکاته) و با عنایت به نشاط علمی ایشان و علاقمندی به گسترش مسائل علمی و عمق بخشیدن به پژوهش‌ها در قوه قضاییه، معظم‌له مبادرت به تأسیس مؤسسه آموزشی و پژوهشی قضا ورزیدند. براساس بند «وا» ماده یک اساسنامه مؤسسه، یکی از وظایف اصلی آن پاسخ‌گویی تحقیقی فقهی و حقوقی به پرسش‌های قضات محترم می‌باشد که بحمدالله و المنة در زمانی اندک پرسش‌های متعددی را پاسخ‌گو بوده و در این راستا مشکلات گوناگونی را مرتفع ساخته است. با عنایت به این رویکرد، مؤسسه بر آن شد تا جهت استفاده همکاران قضایی و دیگر مشتاقان عرصه علم و دانش، پاسخ‌های مستند فقهی و حقوقی پژوهشگران گرانقدر خود را تحت عنوان «پرسمان فقهی - قضایی» در دو بخش حقوقی و کیفری به قضات محترم و جامعه حقوقی کشور تقدیم کند. کتاب پیش رو، ششمین جلد از مجموعه «پرسمان فقهی - قضایی» و سومین جلد از بخش حقوقی این مجموعه است.

در پایان یادآوری نکاتی چند، بایسته است:

۱. از آنجا که هر عنوان، تحقیقی مستقل است پانوشتهای آن نیز در هر عنوان به صورت مستقل و براساس شیوه نامه مصوب تنظیم شده و هر عنوان کتبلنامه مستقلی نیز دارد.
۲. ارزیابی پاسخهای تهیه شده را آقایان: رضا محققیان، محمدحسن رضوانی، سید مهدی میرداداشی، دکتر محمد صادقی، محمود زمانی، نورالله سلطانی، اسفندیار صفری، ابراهیم باقری، علی صمصامی مزرعه، عینالله حسنی، حسین فرهودی، رسول مزروعی، محمدرضا فقهی و سید حمید اسماعیلی عهدهدار بودهاند که تلاشهایشان را ارج می نهیم و آرزوی توفیق بیشتر برای آنان داریم.
۳. از تمامی همکاران و محققان ارجمند که در این امر مهم ما را یاری نمودهاند. تشکر و قدردانی می شود.
۴. همکاران محترم قضایی که در جریان رسیدگی به پروندهها با مشکلی مواجه می شوند و قوانین مدّون، پاسخگوی آنان نیست، می توانند در راستای اصل ۱۶۷ قانون اساسی، پرسش خود را به صورت مکتوب به این مؤسسه ارسال دارند.
۵. با همه دقتی که در تهیه و تنظیم این مجموعه به کار رفته است اما خالی از خطا و کاستی نیست، از اندیشمندان و صاحب نظران گرامی تقاضا داریم با پیشنهادهای و انتقادهای سازنده خویش، ما را در ادامه این مسیر برای عرضه کارهای فاخر یاری نمایند.

نورالله سلطانی

رئیس مؤسسه آموزشی و پژوهشی قضا